

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim

Jeseníček

Číslo 5/2022-2023

Ročník 48

DEVÁTÁ TŘÍDA V PODBLANICKÉM EKOCENTRU

PODBLANICKÉ EKOCENTRUM ČSOP VLAŠIM má za sebou desítky úspěšných projektů, jejichž posláním je osvěta v oblasti ochrany přírodního a kulturního dědictví, rozvoj vztahu k přírodě a k životnímu prostředí vůbec. Ví o tom samozřejmě i ZŠ a MŠ Jesenice, která se v minulosti některých projektů zúčastnila. A zapojila se i letos, kdy ve dnech 17. – 19. 10. přicestovala do Vlašimi 9. třída s p. učitelkami Knappovou a Tomkovou. Více nám o tom napsala účastnice akce Katka Halámková...

Pondělí 17. října 2022

Do střediska mikroregionu Podblanicko jsme přicestovali vlakem a hned se ubytovali ve zdejším ekocentru. Protože všem cestou vyhládko, zašli jsme nejprve na oběd a teprve poté začal program. Úkol, který před námi stál, zněl: sestav recept na výrobu chleba. Potřebné instrukce na recept jsme získali v paraZOO, což je expozice živočichů Záchrané stanice ČSOP ve Vlašimi. Byla otevřena v červnu roku 2012, takže letos oslavila desáté výročí.

Večer jsme se vydali na procházku do zámeckého parku. Rozdělili jsme se do dvou skupin ve snaze najít dva cíle – Starý hrad a Znosimskou bránu. Starý hrad míval název Kouzelný hrad, neboť jeho nábytek byl pomocí tajného mechanismu ukrýván pod podlahou. Tento objekt našly bezpečně obě skupiny. Znosimskou bránu však našla druhá skupina až s drobnými komplikacemi.

Je důležité zmínit, že nás projektem provázel „záhadný muž“ z minulosti. Díky němu byl pobyt ve Vlašimi koncipován jako dobrodružná expedice, na jejímž konci třída najde poselství 4P, důležité pro život. Dvě „péčka“ jsme obdrželi již v roce 2020 (viz Jeseníček č. 3/2020-2021), než přišla dvouletá přestávka.

Dnes bylo naše snažení korunováno získáním třetího „P“, které znělo „PAMATUJ!“

Úterý 18. října 2022

Úterní program se zaměřil na Indonésii, kulturu a každodenní starosti zdejšího lidu. Zmíní se o tom dopis „Můj příteli, ...“, který je přílohou článku na konci.

Po obědě jsme se vrátili do zámeckého parku, kde jsme si zahráli různé hry a také lovili drobné živočichy z potůčku. Právě vodní bezobratlí živočichové nám mohou mnoho vypovědět o kvalitě a čistotě prostředí, ve kterém žijí. Po návratu do ekocentra jsme pak získaný materiál určovali za pomoci názorných klíčů a lup.

Středa 19. října 2022

Dnešním dnem dospěla naše třídní expedice ve Vlašimi ke konci. Dopoledne jsme ještě prováděli různé aktivity ve skupinách a následně se odebrali do parku ke Starému hradu. Zde jsme získali poslední očekávané „P“. Cíl expedice byl splněn a my se mohli vydat na cestu domů.

Napsala Kateřina Halámková

DOPIS NA ZÁVĚR

Můj příteli,

jsem rád, že jsi došel až sem. Nyní jsi připraven porozumět nejen tomu, co znamená poslední „P“, ale také významu dovětky za mým podpisem. Významu písmen „T. S.“ Zjistil jsi, jak se žije lidem v Indonésii. Možná už si umíš představit, jaké řeší problémy, co jim chybí a co by si přáli změnit. Už také víš, že jejich problémy i problémy životního prostředí ve vzdálených zemích souvisí s každým z nás.

Vším, co děláme, a každým svým rozhodnutím ovlivňujeme svět kolem sebe – zanecháváme v něm STOPY. Naše stopy můžou být různé – hluboké nebo jemné, dobré či špatné. Většina z nás si ale přeje, aby naše stopy byly co nejlepší.

Naše každodenní rozhodnutí mají vliv nejen na náš život, ale i na Zemi a to, jak se na ní žije i ostatním lidem. Proto „Použij!“ to, co jsi zjistil, co nejlépe, jak dovedeš. Ano, poslední „P“ skrývá slovo „POUŽIJ!“

Zkus se tady a teď zamyslet nad tím, co dobrého pro Zemi nebo lidi, kteří na ní žijí, můžeš udělat ty osobně. Vymysli alespoň jednu konkrétní věc, třeba i drobnost, kterou bys chtěl přispět k tomu, aby se na Zemi žilo o maličko lépe. Na splnění toho, pro co se rozhodneš, budeš mít rok a den.

Své rozhodnutí napiš na lístek z obálky, kterou najdeš v truhle. Lístek poté vlož zpět do obálky a napiš na něj svoji e-mailovou adresu. Až přijde čas, tvůj lístek se ti vrátí.

Toto je další tajemství na cestě 4P: „Jsou to Tvoje Stopy, co utvářejí krajinu a naši Zemi, po které chodíme.“

S pozdravem Tvůj T. S.

DĚN ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU

Den zdravého životního stylu patří mezi další projektové dny, v jejichž rámci naše škola prakticky a názorně přibližuje žákům důležitá životní témata. V úterý 25. 10. 2022 se soustředila na tyto aktuální okruhy – viz tabulka:

TŘÍDA	1. HODINA	2. HODINA	3. HODINA	4. HODINA	5. HODINA
6.	PRVNÍ POMOC	ZDRAVÁ VÝŽIVA	POHYBOVÉ HRY	ŠIKANA	DOPRAVNÍ VÝCHOVA
	p. uč. Vyletová	p. uč. Konířová	p. uč. Knapp p. Orosová	Policie ČR	p. uč. Pecka
7.	DOPRAVNÍ VÝCHOVA	POHYBOVÉ HRY	ZDRAVÁ VÝŽIVA	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	PRVNÍ POMOC
	p. uč. Pecka	p. uč. Knapp p. Orosová	p. uč. Konířová	p. uč. Knappová	p. uč. Vyletová
8.	POHYBOVÉ HRY	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	ŽIVOTNÍ STYL	PRVNÍ POMOC	PRÁVO
	p. uč. Knapp p. Orosová	p. uč. Knappová	p. uč. Hrůzová	p. uč. Vyletová	p. uč. Valešová
9.	PRÁVO	PROTIDROGOVÝ VLAK NÁVAZNÝ PROGRAM		ŽIVOTNÍ STYL	POHYBOVÉ HRY
	p. uč. Valešová	Policie ČR		p. uč. Hrůzová	p. uč. Knapp p. Orosová

K realizaci projektového dne byly využity pestré obrazové materiály, pracovní kartičky, naučné videopořady, pracovní listy a samozřejmě také názorné postupy, což se podařilo splnit. Rovněž zapojení žáků prokázalo, že si důležitost jednotlivých témat dobře uvědomují.

POKRAČOVÁNÍ PROJEKTU "LES" VE 2. TŘÍDĚ

V rámci říjnového úkolu jsme využili každé pěkné počasí k vycházce do přírody. Nasbírali kaštiny, žaludy, šípky, jeřabiny, bukvice, šišky a různé listy. Vše jsme využili k poznávání – pojmenovávání, přiřazování, výstavě a výrobě. Získané vědomosti žáci využili v prouce, kde právě probíráme přírodu na podzim a poznávání a přiřazování listů a plodů ke stromům.

Z nasbíraných plodů, listů a šišek si pak žáci vyrobili ve skupinách stromové skřítky a později si z velkých šišek každý vyrobil i svého skřítku.

Na další vycházce si žáci vyzkoušeli frotáž listů a různých struktur kůr. Tato činnost je velmi bavila. Děti pracovaly se zájmem a nadšením.

Frotáž kůry se dělá tak, že se papír přiloží na kmen stromu nebo na list, který je rubem nahoru a tlustou pastelkou se silně přebarví. Výslednou frotáž můžeme vystříhnout ve tvaru kolečka a nalepit na čtvrtku. Každá skupinka může na čtvrtku připsat spolu s učitelem správný název stromu.

PIŠQWORKY

V Jeseníčku číslo 4/2022-2023 jsme zmínili, že ze školního kola turnaje v PIŠQWORKÁCH postoupily do oblastního kola čtyři jesenícké týmy (Experti z Jesenice, KEBAB, Iblovcí a Robkovo kluci). Oblastní kolo se konalo 3. listopadu 2022 v Berouně a utkalo se v něm osm týmů. Nejlepšího umístění dosáhli Robkovo kluci, kterým uteklo 3. místo jen o jednu hru. Klukům ze

všech týmů patří velké poděkování za reprezentaci školy, ukázkové chování a v neposlední řadě za tak brzké vstávání.

Mgr. Nikola Tomková

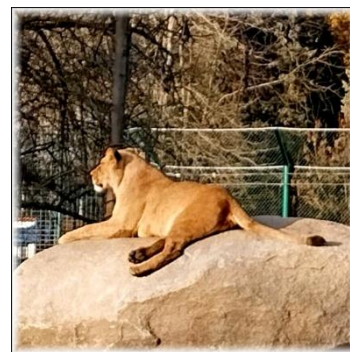

EXKURZE DO ZOO PLZEŇ

Že by už bylo pozdě na návštěvu zoologické zahrady? Naopak! Počasí nám v úterý 8. listopadu ukázalo, že nás ještě může příjemně překvapit.

Do plzeňské zoologické zahrady cestovali žáci 4., 5. a 6. třídy autobusem, který na ně čekal u školy. Jako doprovod jeli s dětmi pan učitel Z. Pecka, paní asistentka M. Orosová a paní učitelka J. Pecková. Zoologická zahrada nás přivítala v mlze, která se po půl hodině rozpustila. Už v autobusu každý dostal pracovní listy s tématy „Austrálie“ a „Primáti“.

V první části exkurze se žáci vydali po jednotlivých třídách do expozice „Austrálie“, aby vyhledali zajímavosti o australských pštrosech emu a o klokanech. Emuové jsou hojní na většině tohoto kontinentu a klokani jsou přímo symbolem Austrálie.

V další části exkurze se nám věnovaly lektorky zoologické zahrady s programem „Primáti“. Žáci byli rozděleni do dvou skupin. Se zajímavým odborným výkladem jsme prošli výběhy i pavilony, kde jsme se dozvěděli o různých zástupcích primátů. Nejvíce se líbili dětem lemuři, kteří se přišli vyhřívat na sluníčko. Cestou jsme si mohli prohlédnout i nový výběh pro lvy, kde se právě krmila malá lvíčata. Po výkladu jsme došli na statek Lüftnerka (vzdělávací centrum), kde se děti občerstvily. Někteří si ještě prošli expozici „Česká řeka“, ale většina se šla „vyřádit“ na dětské hřiště, které je udělané v půdních prostorách starých stájí.

Měli jsme čas si projít i další části zoo. Na sluníčku se vyhříval tygr ussurijský, ve vodě se chladil medvěd černý. Prohlédli jsme si žirafy, někteří navštívili pavilon s nosorožci. Žáci si vyzkoušeli brachiální pohyb, kterým se po stromech pohybují giboni. Část dětí stihla navštívit podzemí. Pak už zbývalo jen nakoupit pár suvenýrů a byl čas na návrat do Jesenice.

Ing. Jitka Pecková

Z WEBOVÉ STRÁNKY ZOO PLZEŇ:

- * Plzeňská zoo vznikla již v roce 1926 v městské části Doudlevice.
- * V dnešním areálu na Lochotíně působí od roku 1963.
- * Je to nejzápadnější česká zoologická zahrada.
- * Mezi speciality plzeňské zoo patří chov zvířat v přirozených podmínkách.
- * Zahrada je otevřena 365 dní v roce.

ZŠ JESENICE SE OPĚT ZAPOJILA DO SOUTĚŽE EKOCENTRA Kladno – ČABÁRNA

Již poněkolkáté se žáci naší školy zapojili do přírodovědné soutěže, kterou pořádá Naučné středisko ekologické výchovy Kladno – Čabárna (NSEV). Soutěž má čtyři kategorie, tři pro základní školy: I. (4. a 5. třída), II. (6. a 7. třída), III. (8. a 9. třída). Zatím proběhla dvě kola formou online testu, přičemž jedno kolo bylo tvořivé.

Zadání úkolu vybízelo k vytvoření zkrášlujícího díla z nějaké staré, nepotřebné věci, a to pomocí přírodnin. Dílo žáků mělo být potom umístěno na veřejném místě. A tak se v okolí naší školy postupně objevily originální výtvořky. Skupina ze 4. třídy vytvořila ze starého bubnu pračky „Měsíční zahrádku“, 5. třída ozdobila staré kolo a nazvala ho „Kolo na podzim“, 7. třída si vybrala PET lahev a vytvořila „Ježka“. Osmou třídu zastupují rovnou dvě skupiny: první vytvořila ze staré boty „Ježkobotu“ a druhá vyrobila z dřevotřískové desky „Lesobraz“. Soutěž ještě probíhá, a tak přejeme hodně úspěchů do dalších kol.

Ing. Jitka Pecková

OHLÉDNUTÍ ZA HALLOWEENEM

Halloween je původně keltský lidový svátek, který se slaví 31. října, tedy den před křesťanským svátkem Všech svatých. Ve stejný den, tedy v pondělí 31. 10., prostoupil duch tajemna i naši školu.

Žáci druhého stupně přišli ráno do vyzdobených interiérů, nikoli však vyvolávajících hrůzu, nýbrž naaranžovaných právě v duchu tajemna. Výzdobu školy si vzal na starost školní parlament, který se sešel už v neděli, aby připravil překvapení pro ostatní žáky. Rovněž vyhlásil kostýmovou soutěž tříd, která bude mít pokračování v měsíci únoru (více informací se žáci dozvědí od školního parlamentu během ledna).

Průběžné bodové hodnocení tříd druhého stupně je následující:

6. TŘÍDA	7. TŘÍDA	8. TŘÍDA	9. TŘÍDA
68 bodů	39 bodů	50 bodů	74 bodů

NA ZEMI UŽ ŽIJE OSM MILIARD LIDÍ

ZDROJ: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/lide-populace-svet-osn-indie-cina-miliarda.A221115_091552_zahranicni_jhr

Podle propočtů Organizace spojených národů (OSN) dosáhl počet lidí na naší planetě osmi miliard. Propočty se mohou lišit až o rok, nicméně nejlepším odhadem klíčového data je podle OSN 15. listopad 2022.

Poslední miliarda přibyła na Zemi přibližně za 11 let. Nárůst světové populace dokumentuje tabulka:

Počátek letopočtu	200 až 300 milionů lidí	
Rok 1804	Počet obyvatel zeměkoule se přehoupl přes první miliardu	
Rok 1927	2 miliardy lidí	Po 123 letech
Rok 1959	3 miliardy lidí	Po 32 letech
Rok 1973	4 miliardy lidí	Po 14 letech
Rok 1987	5 miliard lidí	Po 14 letech
Rok 1999	6 miliard lidí	Po 12 letech
Rok 2011	7 miliard lidí	Po 12 letech
Rok 2022	8 miliard lidí	Po 11 letech

☞ Podle odhadů OSN tempo celkového růstu populace zpomalí a 9 miliard lidí bude na planetě v roce 2037, tedy za 15 let.

☞ 10 miliard obyvatel by mohlo být kolem roku 2050. Světový populační růst by se měl zastavit na 10,4 miliardách lidí kolem roku 2080.

Klíčovým faktorem růstu populace je prodlužování průměrné délky života:

Rok 1990	Průměrná délka života 64,2 roku	Podle OSN bude v roce 2050 průměrná délka života 77,2 roku
Rok 2019	Průměrná délka života 72,8 roku	

Momentálně mají na rychlosti zalidňování planety významný podíl státy subsaharské Afriky s vysokou úrovní porodnosti:

Státy subsaharské Afriky	4,6 živě narozených dětí na jednu ženu
Celosvětový průměrný počet	2,3 živě narozených dětí na jednu ženu
Česká republika v roce 2021	1,8 živě narozených dětí na jednu ženu

☞ O více než polovinu předpokládaného nárůstu celosvětové populace do roku 2050 by se mělo postarat pouhých 8 zemí: Demokratická republika Kongo, Egypt, Etiopie, Indie, Nigérie, Pákistán, Filipíny a Tanzanie.

☞ Naopak se očekává, že 20 a více procent populace ztratí Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Srbsko a Ukrajina.

KVÍZ - ZÁKLADNÍ ŠKOLA V JESENICI

První čtvrtina školního roku 2022/2023 je za námi, což nás inspirovalo k zadání následujícího kvízu. Dokážeš správně odpovědět na jeho otázky?

1) Ve kterém roce byla otevřena základní škola, do níž v současnosti docházíš?

a) V roce 1966
b) V roce 1986
c) V roce 2006

2) V nové základní škole se vystřídal několik ředitelů a ředitelky.

a) Ve vedení školy bylo více žen
b) Ve vedení školy bylo více mužů
c) Počet ředitelů a ředitelky je stejný

3) Kolik zaměstnanců základní školy má monogram složený z římských číslic?

a) Jeden
b) Dva
c) Tři

4) Od kterého roku je součástí základní školy i mateřská škola?

a) Od roku 2015
b) Od roku 2010
c) Od roku 2000

5) Kolikátý ročník školního časopisu Jeseníček vychází v tomto školním roce?

a) 28. ročník
b) 38. ročník
c) 48. ročník

6) Kdo byl šéfredaktorem Jeseníčku hned od jeho prvního vydání v r. 1975?

a) Pan učitel Vlastimil Řebec
b) Pan učitel Tomáš Hrabík
c) Paní učitelka Vilma Michlová

7) Kdo je autorem sochy matky s dítětem na nádvoří naší školy?

a) Bývalý ředitel ZŠ Kamil Kraus
b) Zasloužilý umělec Karel Hladík
c) Současný školník Pavel John

8) Soutěž O neaktivnějšího sportovce vstoupila v tomto školním roce...

a) do 4. ročníku
b) do 6. ročníku
c) do 8. ročníku

ZKONTROLUJ SI SVÉ ODPOVĚDI:

1a) Nová škola byla otevřena v září 1966. 2b) Od školního roku 1966/67 se ve funkci ředitele či ředitelky školy vystřídal do současnosti pět mužů a dvě ženy. 3a) Pouze paní zástupkyně ředitele Lenka Valešová (L = 50; V = 5). 4c) MŠ je součástí ZŠ od roku 2000. 5c) V tomto ŠR vychází již 48. ročník Jeseníčku. 6a) Prvním šéfredaktorem Jeseníčku byl pan učitel Vlastimil Řebec. 7b) Autorem sochy je zasloužilý umělec Karel Hladík. 8c) V tomto ŠR probíhá 8. ročník soutěže O neaktivnějšího sportovce.

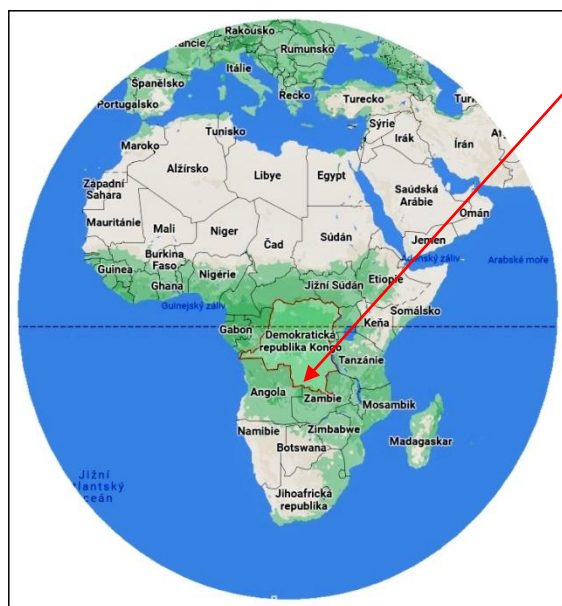
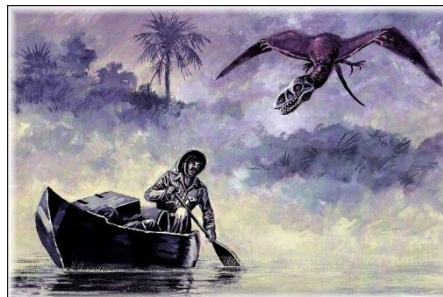
JMÉNO	KONGAMATO	V překladu: PŘÍZRAK SMRTI
MÍSTO	Močály Džiundu	Hranice Zambie, Demokratické republiky Kongo a Angoly

Rok 1923 – Evropa se poprvé dověděla o záhadném létajícím tvorů z močálů Džiundu z knihy afrického cestovatele Franka Hulmeho Mellanda (1879 – 1939) „In Witch-bound Africa“.

Rok 1933 – Britský zoolog Ivan Terence Anderson (1911 – 1973) se před náhlým útokem kongamata zachránil ponořením do řeky.

Rok 1978 – Umírající voják vypověděl o ničivém útoku celého hejna těchto nesmírně dravých tvorů na zdecimovanou vojenskou jednotku, prchající přes bažiny Džiundu do Angoly.

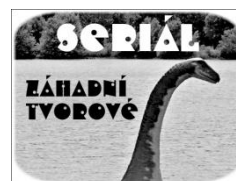
Současnost – Nesporný důkaz existence stále chybí.

POPIS:

- Temně rudý létající tvor s netopýřimi křídly o rozpětí přes dva metry, dlouhým ocasem, zobákovitou tlamou s ostrými zuby a bílou hlavou, která vypadá jako lebka s prázdnými očními důlky.
- Vydává prý příšerné skřeky.
- Domorodci věří, že ten, kdo netvora spatří, zanedlouho zemře.
- Odpovídá popisu dávného ptakoještěra rodu *Dimorphodon macronyx*.

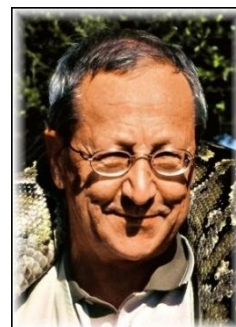
POZNÁMKA 1):

Zhruba ve stejnou dobu jako Frank H. Melland se s mýtem zvaným kongamato setkal rovněž francouzský markýz Maurice de Chatteux, když pobýval v tehdejší Severní Rhodesii (dnešní Zambie). Ve své knize „Daleké cesty“ popisuje setkání s úředníkem, který mu o „pterodaktylovi“ z bažin Džiundu vyprávěl.

POZNÁMKA 2):

Cestovatel a průkopník české kryptozoologie J. Mareš (1937 – 2021) mnohokrát zmiňoval, že také on sám v oblasti spatřil v korunách stromů jakési škaredé zvíře, které by odpovídalo popisu kongamata. Jestli opravdu viděl onoho bájného tvora, potvrdit ale nemohl.

ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 4/2022-2023:

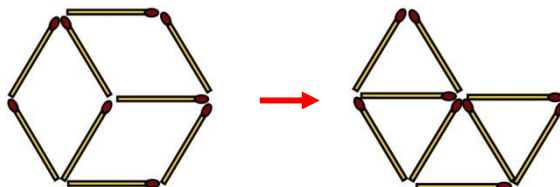
1.- OSMISMĚRKA

Kouzla podzimu.

2.- OBRÁZEK S CHYBOU

Velbloudům chybějí stíny.

3.- ZÁPALKOVÝ HLAVOLAM

4.- HÁDANKA

Musí mít rovnováhu.

1) PŘÍPAD DETEKTIVA ŠTIKY

Jednou v neděli jsem byl pozván ke své tetě na oběd. Přinesl jsem několik drobných dáreků pro její syny...

...a teta mi zase s pýchou ukazovala, že pro mne připravila sklenici borůvkového kompotu. Věděla, že ho mám velmi rád.

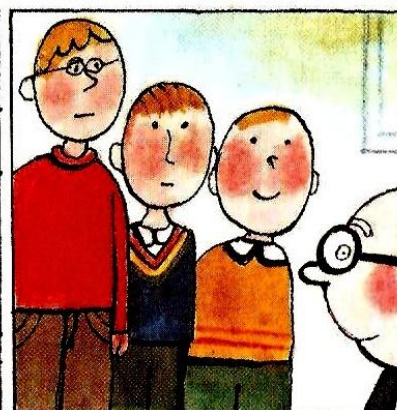
Protože byl ještě čas, šel jsem si hrát na zahradu s dětmi. Asi v jednu hodinu nás zavolala k jídlu.

Všichni jsme si umyli ruce a zasedli k prostřenému stolu. V průběhu oběda však teta náhle zavolala kluky do kuchyně.

Na stole stála poloprázdná sklenice borůvkového kompotu. Každý z kluků tvrdil, že se borůvek ani nedotkl.

Bylo jasné, že jeden z nich lže. Ale který? Způsob, jak zjistit pravdu, byl však jednoduchý...

Podle čeho detektiv Štika poznal kluka, který lhal?

2) HÁDANKA

Kdyby bylo o dvě hodiny později, byla by půlnoc o hodinu blíž, než kdyby bylo o jednu hodinu později. Kolik je teď hodin?